

Anders Ladekarls tale ved Røde Kors' markering af 75 år med regler for krig

Taler

Anders Ladekarl
Generalsekretær i Røde Kors
Danmark

Dato

27. november 2024

1 Velkommen alle – til vores markering af 75-året for Geneve-konventionerne. Vi mødes her i de dystre men smukke rammer på Danmarks Krigsmuseum, fordi det i år er 75 år siden, verdenssamfundet forpligtigede sig til og blev enige om, at der **skal** være regler for krig. Og helt afgørende blev man enige om, at krigens parter har et vigtigt ansvar for at beskytte civile. Det er en stor dag for os i Røde Kors. Så tak til alle jer, der er mødt op i dag. Og særligt velkommen til dig, Udenrigsminister Lars Løkke Rasmussen.

10 Krigens regler træder i kraft, når alle andre regler er brudt sammen. Men er krigens regler overhovedet fortsat relevante i dag? Med alle de tragiske nyheder om civile drab og overgreb, vi er vidne til for tiden, kunne man næsten blive i tvivl. Men er der stadig håb? Alle disse spørgsmål og flere til skal vi dykke ned i i løbet af de næste tre timer. Men først en personlig fortælling fra mig.

15 For et par måneder siden lå jeg i en seng på mit hotelværelse i den Ukrainske havneby, Mykolaiv. Pludselig lød der en luftsirene. Så var det ud af sengen og ned i beskyttelsesrummet. Mykolaiv ligger få kilometer fra frontlinjen. Så luftalarmer er ikke noget man overhører. Søvntrukne og rystende af kulde sad vi i det lukkede beskyttelsesrum, mens vi kunne høre granatnedslag og ventede på, at alarmen blev afblæst.

Luftalarmer, granatnedslag og timer i beskyttelsesrum – det er hverdag for millioner af ukrainere. Krigen er vendt tilbage til Europa.

25 Da morgenen kom, besøgte vi Sergev på 65. Han sad i en havestol og viste os, hvor et krydsermissil havde sprængt haven og omegnens huse i luften. Havestolen og Sergev var det eneste tilbage efter sprængningen. Mirakuløst var han selv sluppet med sprængte trommehinder. Mine kollegaer havde presenninger og

30 byggemateriale med til at tætnede delvist ødelagte huse. Sergevs hus var der intet at gøre ved. Han havde besluttet sig for at tage flugten. Han havde intet tilbage.

Andre har ikke været så heldige som Sergev. Tusinder af civile er blevet slået
35 ihjel, og millioner er – som Sergev – flygtet fra bomber, ødelagte hospitaler, vandforsyninger og el. Og hver dag dør hundreder af soldater i skyttegravene ved fronten.

Aldrig før har der været så megen ufred i verden som nu. For blot 25 år siden var
40 der registreret 20 større, væbnede konflikter i verden. I dag er det tal 120.

Konflikter drevet af stærke mænds kamp om magt. Befolkningers ønske om selvbestemmelse. Der kæmpes om territorier. Og klimakrisen får mennesker til at slås om sparsom vand og dyrkbar jord.

45 2. verdenskrig, håbede nogle, skulle være: ”Krigen der skulle slutte alle krige”. Det blev desværre ikke tilfældet.

I maj 1945 tror jeg, at hele verden ellers var enig om én ting: ”Aldrig mere krig”. De grusomheder, 1. og 2. verdenskrig havde ført med sig, måtte ikke gentage sig.
50 Vi måtte – for en gangs skyld – lære af historien.

De færreste troede vel inderst inde på, at der aldrig ville komme flere krige. Men der var enighed om, at fremtidens krige ikke måtte udkæmpes som 1. og 2. verdenskrig.

55

Derfor førte efterkrigstiden til et internationalt samarbejde om en revision af de få regler, der allerede var gældende for krigsførelse.

For en måned siden var jeg i Geneves tåge (både bogstaveligt og billedligt) til den
60 Internationale Konference for Røde Kors-bevægelsen. Det er det vigtigste forum, hvor vi i Bevægelsen drøfter, hvordan vi implementerer den humanitære folkeret. Det var faktisk på selvsamme konference for 76 år siden, at man startede forberedelserne til det, der skulle blive de 4 nye Geneve-konventioner. Efter ødelæggelserne fra to verdenskrige mødtes over 50 Røde Kors selskaber og
65 50 lande fra alle kontinenter med Den Internationale Røde Kors Komité for at bane vejen for en ny udvikling inden for den humanitære folkeret.

70 Den svenske Røde Kors-præsident, grev Folke Bernadotte, åbnede Stockholm-konferencen med at sige: Spørgsmål af enorm betydning vil blive behandlet her; spørgsmål, som vil få betydning for kommende generationer, uanset om lande og folk, som vi håber, skal leve i fredelige forhold, eller om menneskeheden igen skal tvinges til at udstå krigens svøbe.

75 Samarbejdet kulminerede i Geneve i 1949, hvor verdens nationer vedtog omfattende nye regler for krigsførelse. Reglerne blev til 4 nye Genevekonventioner. Regler, der skulle beskytte civile, syge og sårede soldater samt krigsfanger i fremtidige krige.

80 Begejstringen for de nye regler for krigsførelse var stor. Så stor, at alle verdens lande siden har tilsluttet sig reglerne. Faktisk er Genevekonventionerne de internationale konventioner, som flest lande har tilsluttet sig.

85 Staterne vidste, at reglerne ikke var perfekte, og at de ville være svære at sikre overholdelse af. Men de vidste også, at det var langt værre slet ikke at handle.

Så noget positivt kom der da ud af de onde krigsår.

90 Formålet med de nye regler for krig var at forhindre, at 2. verdenskrigs krigsførelse skulle gentage sig. Hvordan er det så gået?

De fleste vil nok sige – ”ikke så godt”. Vi er dagligt vidne til, at civile dræbes i krig, at der bruges ”ulovlige” våben – som f.eks. klyngebomber – at krigsfanger mishandles og ydmyges – alt sammen stik imod krigens regler.

95 Men krigens regler har faktisk haft stor betydning for ”moderne” krigsførelse. Og reglerne har reddet millioner af civile og soldaters liv, siden de blev vedtaget i 1949. Når Røde Kors får lov til at evakuere civile fra belejrede byer, eller besøge og registrere krigsfanger på begge sider af konflikten, så er det, fordi parterne
100 overholder reglerne. Så nogenlunde i hvert fald – for uhindret adgang har Røde Kors ikke, og helt stoppet med at bombe civile mål er parterne heller ikke. Men gaskamre og massehenrettelser af krigsfanger ser vi heldigvis ikke.

105 For de fleste lande tager heldigvis krigens regler ganske alvorligt. Overalt i verden trænes soldater i at føre krig efter reglerne. Da danske F16 piloter fløj over Afghanistan, var det militærjurister, der bidrog til at afgøre, om deres mål var i

overensstemmelse med Geneve-konventionerne. Når Røde Kors hvert år besøger 100.000'er af krigsfanger, så er det, fordi reglerne efterleves. Og vi oplever, at selv ikke-statslige militære grupperinger ønsker at blive undervist i krigens regler.

Bryder man reglerne, er det ikke altid "gratis". Ved nationale domstole, såvel som ved tribunaler for folkemordet i Rwanda, ex-Jugoslavien domstolen og ved den internationale krigsdomstol, er soldater, befalingsmænd og endda regeringsledere blevet dømt for at overtræde krigens regler. Vi ser netop nu, at den Internationale Domstol har stillet krav til en af konfliktenes parter midt i en krig, og vi ser, at både den Internationale Domstol og den Internationale Straffedomstol forsøger at holde konfliktenes parter ansvarlige for brud på krigens regler i blandt andet Sudan og i Rusland-Ukraine og Israel-Gaza konflikterne.

Desværre er det fortsat de færreste brud på krigens regler, der fører til domsfældelse af forbryderne. I dag er det de krigsførende parter eget ansvar, at reglerne overholdes, og at brud på reglerne retsforfølges. Det sker i alt for få tilfælde. Og det er givetvis en af årsagerne til, at vi ser mange flere brud på konventionerne, end vi bryder os om.

Nu kan Danmark tage et vigtigt skridt for at fremme forståelsen for og overholdelsen af den humanitære folkeret med sin plads i FN's Sikkerhedsråd i 2025 og 2026, hvor regeringen netop har gjort dette emne til en central prioritet.

For mig at se, har Danmark vigtig læring at dele ud af fra sin egen, årtier lange deltagelse i internationale indsatser og fra arbejdet med Danmarks militærmanual og med at integrere den humanitære folkeret i egne militære operationer. Ved at tage udgangspunkt i dette, kan Danmark bidrage til at forebygge, at krigens regler bliver overtrådt.

I Røde Kors har vi mandat til at udbrede kendskabet til den humanitære folkeret og til at samarbejde med danske myndigheder om implementeringen. Vi sidder også i Regeringens Røde Kors Komité, der blev oprettet i 1982, og som banede vejen for lignende komitéer i mange andre lande verden over. Og så har vi netop lanceret *If War Comes to You* – en interaktiv filmoplevelse, der sætter fokus på den humanitære folkeret ved at vise, hvordan individuelle valg,

fra civile, soldater og nødhjælpsarbejdere, kan gøre en forskel. [Efter konferencen inviterer vi dig til at opleve filmen i teltet derovre efter konferencen (peger)].

150

I dag markerer vi 75 år med regler for krig. Overholdelse af krigens regler definerer vores humanitet og respekt for medmennesket i den situation, hvor medmenneskeligheden er udfordret allermest – i krig.

155 Før jeg vil give ordet til Udenrigsministeren, vil jeg gerne sige tak til Krigsmuseet for jeres samarbejde, og fordi vi må holde vores markering her i jeres museum. Også stor tak til Center for Militære Studier for hjælpen med at få arrangementet op at stå.

160 Nu vil jeg give ordet til Udenrigsminister Lars Løkke Rasmussen.

Kilde

Manuskript tilsendt af taler og udgivet af Danske Taler med tilladelse fra taler.

165

Kildetype

Digitalt manuskript

Tags

Jubilæumstale

URI

170

<https://www.dansketaler.dk/tale/anders-ladekarls-tale-ved-rode-kors-markering-af-75-ar-med-regler-for-krig>

175

180